I

Arif ~~şiir olarak~~ yazdığı şiirlerin ~~içinde~~ en güzelini fransızca lisanında yazmıştır. Yazdığı demek bir az tuhaf düşer. Çünkü kendi deyimiyle şiirlerini "Poèmes Oraux" yani türkçesi "şifahi şiirler" adını takmıştı. Nedenini sorduk. O da "Fransızca imlâyı dört defa öğrendim, dört defa unuttum, bu yüzden ~~yaz~~ yazmaktan vazgeçtim. ~~Ben~~ şiirlerimi yalnız okurum" derdi. Ve çok güzel okurdu. Bize'de yazım emrini verirdi. ~~Yazdığı fransızca~~ şiirlerini ben yazdım. Fakat Türkçeye çevirmek güç olduğundan burada yalnız espirili Türkçe şiirciklerini okuyuculara sunmakla yetineceğim. Bir gün Karacaahmet mezarlığından geçerken aklına geldi

Taştan Mantar Tarlası
Çok yaşasın ölüler.

Bir gün, sebebini bize anlatmadı. Yalnız.

Mülkiyet esiri kadın
Taktırdığın boynuzlar helâl olsun!

dedi. Sonra kahkaha atarak "Şu Mülkiyet" yıkmalı insanları berbat eden şey ve sonra ekledi: aşağıdaki şiiri; Fikret Adil'e tamamlandığı söyler.
Bir gün ~~ya~~ Beyoğlu'nda sahilde

II

İçinde geceler (dönmez Karaya)

Hey telli pullu gelinler.

Fikret Adil'le bu küçük iki satırlık "şiir" diyemeyeceğim bir duyguyu canlandıran satırlar. Ben şahsen Arif Dinonun "Epikür" ve "Demokrit" felsefesinin atom nazariyesine ve maddeye bağlı sağlam düşünceli ve kuvvetli ~~f~~ kafalı ~~bir insan~~ ve ~~bu~~ yapılışının içinde son derece duygulu bir insan olarak kabul ederim. Yunanca yazdığı ve Türkçeye çevirmeye kalkışacağım şu bir kaç satır onun ne kadar duygulu ve hassasiyle ilgili bir insan olduğunu meydana koyar:

Bir lamba fitili olmak isterdim
Ve ışığında
Ve kalbimin ~~ışıltılarında~~ ~~fikrimin~~ titreşiminde
yaşantımın ~~canlılıklarını~~ hamlelerini
İzlemek ~~görmek~~ isterdim.

Bu satırlar arasında o dev yapılı Arif Dinonun içli duygulu tarafı görünür. Buna karşılık Arif Dino parasız ve aç kaldığı günleri ~~ölmüş ve bunları~~ acı acı gülerek anlatırken birdenbire dönercinin önünde:

Döner kebap
Donmuş olsun

(ciğerciği) ~~Dişi~~ iğrenç ve gülünç bir hal takındığı çok olmuştur—

III

1929-1930 senelerinden ölüm tarihi olan 1957 senesine kadar Arif Dino Türkiye'den çıkmadı. 27 seneye yakın Sürgün edildiği Develi ve Adana hariç ki bir kaç seneye mütevakkıf bir aradır. Arif İstanbulda otururdu. Bu yıllar boyunca ben ve benim gibi onu sevenler İstanbul içinde sevimli, güzel simalarından biri idi. Ona köprüde, Beyazıtta, Şehzadebaşında rastlamak semtlere kişiliğiyle bir can, bir hava yaratırdı. Hiç unutmam bir yaz günü Vefaya gidiyordum. Bir de ne göreyim Arif yoldaki bir çeşmenin mermer kurnası ve kitabeleriyle dalmış buldum.

— Aman Arif bu sıcakta işin ne?

— Aman Hızır gibi imdadıma yetiştin, diyerek koluma yapıştı. Şu kitabeyi bana oku! ~~okuda~~

Eski bir çeşme. Kurnası kırık. üzerindeki kitabesinin yazıları okunamayacak kadar silik ve zamanla tozlu. Ben de öyle karışık eski harfleri ~~okuya~~ sökecek kadar

Arif orijinal bir insandı. Fakat bu orijinalitesi hastı. Arif bundan 40 sene evvel boyun bağı ile İstanbul'un en kibar yerlerini ~~bulduğu~~ dolaştığı zaman dikkati kendine çekmek için yapmazdı. Sırf içinden öyle geldiği için. Mesela o zamanlar Taksim yakınlarında bir kasap şıkkı çerçevesinde: "Arif Soğukkat" yazılı idi. Arif'le ve bu kasabın önünden geçerken nedense sinirlenir ve illa bu kasapla bir gün gidip hesaplaşacağını söylerdi. Niçin diye sorduğumuzu şöyle cevaplandırırdı:

— "Soğukkat" ~~ism~~ soy adını olan bir adam olur mu hiç. Üstelik benim taşıdığım ~~ismimin~~ yanında... Zaten kaldırmıyor bir türlü.

Biz her hangi bir ~~kötü~~ ~~şeye~~ tatsız olayı önlemek için Arif'le kasap kaldırımından geçmeğe uğraşırdık. Çünkü hiç belli olmazdı. Arif dükkâna girebilir ve zavallı kasabın ne hale geleceği belli olmazdı.

Sonra Arif'e, Celle, Necip Fazıl ~~a kuvvetini~~ ~~bir gün köprü başında~~ la Moda'ya gidip Necip Fazıl'a yolboyu ~~başına~~ baş başa kaldıktan sonra münakaşaya kapıldıkları zaman, elinde ~~pa~~ parası olan Arif sanki bu yüzden istiğnasını Necib Fazıl'la ilişki istemiyormuş gibi

(V)

Elindeki parayı fırlatıp atıp şimdi "müsait şartlar" altında seninle konuşabilirim, diyor, sonra bu parayı kalıp ile maruf Burhantoprağın evine gidişleri, yine Necip Fazıl'ı Rubaiyatçı Mustafa Şekib'in Yeşilköydeki evine kadar yürütmesi, gayet güzel bir hikaye yap uymakla sırf a Atinadaki meşhur bir otel'de Ruso yetişmelerini ~~ve~~ anlatmıştır.

Fakat bütün bu özelliklere dışında Arif Dino'nun kişiliği üzerinde durmak gerektiği kanısındayım. Çünkü 20 seneye yakın İstanbul'da aydın ve yetişmek için çaba gösteren buna karşılık yeterli bilgi ~~yüzünden~~ ve ~~çok~~ ~~mah~~ sınırlanmış neşriyat ~~le~~ yüzünden (Kırpe Koplar yoksunluk içinde bunalıyordu. Bu devre Türkiye'nin uyanmış, kalkınmış, ve düzene girmek ~~gibi~~ amacıyla sıkı bir İdare ~~altı~~ ve kontrol altında bulunuyordu. Her şeyden özellikle fikri hayatını besleyecek neşriyattan ~~mahrumda~~ ~~yoksunda~~ yosundu [illegible]. Arif Dino bu devre içinde yazılarıma ve benden çok gençlere neler öğretmiş ve ~~neler~~ bilmediğimiz yeni ufuklar açmıştır. Onu eski Yunan feylesoflarına benzetmek kabildir. Neşriyat sahasına atılmamıştır. Buna karşılık mantık ve muhakemenin önemini ~~öğretmek~~ ~~ve~~ etrafını olanlara öğretmeği amaç edinmiştir.

ligde kaybolup gitti. Arif Dino'nun öğütlerine
inananlar kaldı, onlarda parmakla sayılır. Yeni
Küçük ressamlardaki kıymet biçim yaşantılarındaki
kıymetleri, Arif'in ~~söyledi~~ öğütlerine uydukları
için kat kat arttı ve milletler arası kıymet
kazandılar.

Arif'in bu kıymetli taraflarını belirtirken
onun arkadaş taraflarında da açıklamak gerekir.
Arif ~~kıymet~~ başka bulunmaz bir arkadaştı, ~~dost~~ her bakımdan güvenilir
bir dosttu. Hasta bir kimsesiz arkadaşa koşar
gerekirse saatler ve günlerce onunla ilgilenirdi.
Bundan ayrı bir de girip çıktığı eve olan saygısı
idi. Kimsenin fenalığını istemez ve kötü itiyatlara
kapılanları bu itiyatlardan ne yapar yapar vaz geçirirdi;
Bir arkadaşımız akşamcılığa kendini vermiş ve
evine geç gider olmuştu. Karısı ~~hemen~~ Arif'e baş
vurdu. Arif hemen işe koyuldu. Akşamcı
arkadaşı yazıhanesinde bekler ~~hemen~~ iş sonunda koluna
girer ve (zorla) yemek yedirdikten sonra evine götürürdü.
Böylece arkadaş akşamcılıktan vaz geçmişti.
Arif'e nasıl böyle bir sonuca vardığını
sorduk. Arif o kendine has gülüşüyle

—— Eyice yemek yedikten sonra

kalkı açılmış. ~~Bu hastalıktan tedavi~~ etmek aksamalığa son vermenin tek çaresi tıkaresine kaza midyeyi doldurmaktır der, kokkolaya basar ve eski bir tâbiri kullanırdı "mücerrebdir".

Bir fikir ortaya atsak ve savunmak istesek Arif'in sesi kulağımda hâlâ çınlar:

— Aksini iddia ederim, buyurun.

Böylece eski yunan düşünürlerinin metodik ve sistematik diyalektiğini ile dinler, konuşturur, enine boyuna haklı çıkardı. Nice geceler Fikret Adil'in evinde sabahladığımızı bilirim. Kaç kere o zamanki sütçü beygileri sokaklarda sütlerini taşırken şafak sökmesiyle eve girip yıkanıp tıraş olup işe hazır ettiğimi hatırlarım. Böyle yapa yapa bizi yetiştirdi ve oyununu o kadar ileri götürdü ki, bir akşam Fikret Adil'in evinde başından geçen bir hadiseyi anlattı. Bir arkadaşı varmış. Julio isminde. Metresi ile araları açılmış. Arif'e baş vurmuş ve barıştırması için aracılık etmesini rica etmiş. Arif arkadaş hatırı bu, üniversiteden ekmiş Julio'nun metresinin oturduğu apartmana gitmiş. ~~Metresine~~ ve Julio'nun onu ne kadar sevdiğini anlatmış

Arif ayrıca ~~çok~~ iyi bir ressamdı. Anatomiyi
çok ~~iyi~~ çalışmıştı ~~bilir~~ ve o zamanlar ve hâlâ revaçta
olan soyutluğun çok kolay taraflarına kaçmak
suretiyle resim galerileri sararlar ve Arif Dino
onları hep tenkid ederdi. Anatomiyi
bilmek şart. Anatomiye doğru
Anatomiyi bilmeden, renklerin
karışımını öğrenmeden resim yapmaya kalkmayın.
Sanat öyle kolay bir şey değildir. İyi çizgi çizmek
renkleri bulaştırmakla ressam olamaz kimse.
çok çalışmak, çok okumak, çok görmek gerekir.
Söyledikleri gerçekleşti. Mantar gibi [illegible]
yaptıklarını daha yeni eserler doğuşunun söyleye
söyleye dönüp silinen nice istekler